

2000 yılında yayınlanan **Alt Emperyalizm ve Türkiye**'nin devamı sayılabilecek kitabın yazımı en azından şimdiye kadar tahminimden hızlı gitti. Sayfa sayısı kitabın iç düzenlemesine ve seçilen harf karakterine bağlı olmakla birlikte, "68'den Ne Kaldı?" kitabı baz alınırsa eğer, yaklaşık 75 sayfaya ulaştı. Yazmak yazma eyleminden ibaret değildir. Önce –en az on katı- okumuş olacaksınız, okuduklarınızı değerlendireceksiniz, bilginizi eksik buluyorsanız tamamlayacaksınız; bunlar bittikten sonra yazacaksınız. Sürecin tamamı yazmaya dahildir.

Kitabı yazma tarzı o zamanki isteğime bağlıdır. 1975'te TDAS'ın (**Türkiye Devriminin Acil Sorunları**) tamamını birkaç kere elle yazmıştım. O yıllarda bilgisayar yoktu, bunu da düşünmek gerekir.

1998'de yayınlanan **Avrupa Birliği ve Türkiye**'yi ise doğrudan bilgisayara yazmıştım. Kısa bir plan yapmıştım, müsvedde yoktu. Yirmi yıl olmuş ve bu kitabın bendeki yeri biraz özeldir. Konu o sırada oldukça günceldi, ilk baskı 3000 adet idi ve bir yılda bitmiş, ikincisi yapılmıştı.

Son kitabı, **68'den Ne Kaldı?**, önce tümüyle el yazısıyla yazıp, sonra bilgisayara geçmiştim. Şimdi yazdığımın tarzı ise karışık ama büyük oranda doğrudan bilgisayara yazıyorum. Konuyu biliyorsanız, yazmaya gerek kalmadan planlama da yapabiliyorsanız mesele olmuyor. Bu biraz da insanın o zamanki isteğine bağlı oluyor.

Kitapta incelenmesi gereken birkaç konu daha bulunuyor ve bunlardan en önemlisi emperyalizm ile devlet ilişkisi... Kitabın başında konuya değinmişim, şimdi somut örnekte, Türkiye örneğinde konunun incelenmesi gerekiyor.

Lenin'in **Emperyalizm** kitabının büyük eksiği devleti tümüyle dışarıda bırakması, emperyalizmi salt ekonomik olgu, sermaye ihracı ve tekel düzeyinde ele almasıdır.

Tarihteki bütün emperyalizm örnekleri güçlü ulusal devletlere dayanır. Bu nedenle "Avrupa

Birliği emperyalizmi” gibi bir belirleme doğru değildir çünkü Avrupa Birliği’nin devleti yoktur. Devletler arasında işbirliği olabilir, devletler –Avrupa Birliği örneğinde olduğu gibi- makro ekonomi düzeyindeki bazı işlevlerini AB Merkez Bankası gibi Birlik kurumlarına bırakabilirler ama buradan ulusal devletin bittiği veya önemli oranda geri çekildiği sonucu çıkmaz. Ulusal devlet eskisine göre gerilemiştir ama halen önemlidir.

Türkiye alt emperyalizminin ikinci döneminin incelenmesinde devletin yeniden örgütlenmesi, ordu ve diğer güvenlik güçlerinin yeniden yapılandırılması mutlaka incelenmelidir. Silah sanayisinin kurulması ve artan silahlanma konunun sadece bir yanıdır. İstediğiniz kadar silah alın ve üretin, onu kullanabilecek kadro ve bu kadronun uygun yapılanması gereklidir.

Devlet olgusunu bir oranda tarihsel gelişimi içinde incelemeyi, bu bağlamda sosyalizmde devlet konusunu ele almayı ilerde –umarım- yazacağım başka bir yapıtta incelemeyi düşünüyorum. Dolayısıyla şimdi yazdığımdaki inceleme daha kısa ve somut örnek temelinde olacaktır.

Arkasından Türkiye’nin Avrupa örgütlenmesi gelecek... Konuyu **Alt Emperyalizm ve Türkiye** kitabında da incelemiştir ama aradan 18 yıl geçti ve değişiklikler oldu.

Önemli başka bir konu, Türkiye’nin bölgesel güç olarak değerlendirilmesidir. Buna şüphe bulunmuyor ama Türkiye’nin konumu bu tanıma sığar mı, bunun incelenmesi gerekir. Türkiye bölge dışında, özellikle Almanya ve Batı Avrupa’da önemli bir güç olarak bulunuyor. Bu güç ekonomisinden değil, kitabın başında incelediğim sorunlu ama açıklayıcı bir kavram olan “küresel ulus” özelliğinden kaynaklanıyor. Bu kavramın “devletin genişlemesi” kavramıyla birlikte ele alınması gerekiyor. Devletin genişlemesi neo liberalizm dönemine özgü bir kavramdır. Devlet bizde “sivil toplum kuruluşu” adı verilen örgütlenmeler aracılığıyla genişler. Halk nerede biter, devlet nerede başlar, eskisine göre belirsizleşir. Önemli bir konudur ve bu kitaba sığmaz, ayrıca incelenmesi gerekir. Bu kitapta kısaca değinilecektir.

Devlet konusu o kadar boş bir alan ki...

Engels’in **Ailenin Devletin ve Özel Mülkiyetin Kökeni** kitabı yıllardan beri tekrarlanıp durulur ama bu kitap sadece yazıldığı dönemde doğrudur. Engels’in Morgan’ın etnolojik incelemelerinden çıkardığı dersler sonraki yıllarda büyük oranda geçersizleşmiştir. Morgan küçük bir alanda etnolojik inceleme yapar ve insan toplumlarının ilk evrelerine ilişkin sonuçlar

Yazarken...

Engin Erkiner tarafından yazıldı
Cumartesi, 24 Kasım 2018 08:34 -

çıkartır. Engels de bunları kitabına alır. Sonraki yıllarda dünyanın başka bölgelerinde de aynı yönde incelemeler yapılmış ve çıkan sonuçlar Morgan'ın belirlediklerinden farklı olmuştur. Devletin ortaya çıkması hiç de Morgan'ın anlattığı ve Engels'in ondan aldığı gibi değildir.

Bu konuda etnoloji tarihi çok önemlidir. Benzer sorunu İngiltere sömürgeciliği Afrika'da yaşar. Kural şudur: bir bölgenin kralını ya da üst düzeydeki insanını bul, satın al, satın alamıyorsan öldür, kalan dağılır. Bazı bölgelerde hiç de böyle olmuyor. Kral ya da benzeri yok, devlet yapısı denilebilecek bir yapı yok, ama yerliler hemen örgütlenebiliyorlar. İngiliz sömürgeciliği –onlar da Morgan gibi araştırmacılara dayandıkları için- bunun nasıl olduğunu bir türlü anlamıyor.

Etnolojiyi şimdiki üniversite eğitimimde yan bölüm olarak aldım. Okuduğum üniversitede ana bölümün bölümle birlikte yan bir bölüm almak zorundasınız. Yan bölüm de bölüm yani, etnoloji ve sekiz ders... Ağır bir bölüm ama hoşuma gitmişti, hiç de fena olmayan notlar alarak hepsini bitirdim. Devletin ortaya çıkması konusunda yüz yıldan fazla zamandır süren araştırmayı, tartışmaları ve yeni bulguları burada öğrendim. Morgan'ın yanı sıra Engels de etnolojinin ilkleri arasında sayılıyor ama görüşlerinin hala geçerli olduğundan söz edilemez.

Neyse konuyu dağıtmayayım...

Yazılan kitap sonuna doğru yaklaşırken önceki yayınlardan borçları olan arkadaşların bunu bir an önce kapatmaları gerekiyor. Bir daha söylemeyeceğim...